

Mededeelingen van de Nederlandsche Boschbouw-Vereeniging

LEDEN.

Voor het lidmaatschap werden ingeschreven:

Ir W. E. Meijerink, Rouaanshekade 29, Middelburg.

Ir H. S. de Koning, „Dennenhoek“, Molenweg Ra 80 a, Diepenveen.

Ir P. C. J. Meys, 1e Helmerstraat 129 I, Amsterdam-W.

Ir H. J. A. Hendrikx, Cornelis Jolstraat 70, 's-Gravenhage.

Ir W. H. Tenkink, „Zuylenkamp“, Hummelo.

ADRESVERANDERING.

Ir H. van Medenbach de Rooy, van Utrecht naar Oosterbeek, Annastraat 5.

VOORJAARSVERGADERING.

Het ligt in de bedoeling de voorjaarsvergadering met excursie te houden op 30 en 31 Mei in Zuid Limburg. De excursie zal zoo mogelijk een bezoek inhouden aan de mijnen.

PERSONALIA.

Benoemd werd met ingang van 1 November 1946 tot Houtvester bij het Staatsboschbeheer in de Houtvesterij „Arnhem“ Ir H. van Medenbach van Rooy.

Uit de Pers.

(Elseviers Weekblad No. 12 1947)

Het regende zand.....

ZAND- EN STOFSTORMEN

door Prof. Dr W. Bleeker

Tot de verrassingen van dezen winter behoorden ongetwijfeld de zand- en stofstormen, die in midden Februari over het Groninger land optraden. Wij keken in De Bilt een beetje ongeloofig toen het waarnemingsstation Eelde op een goeden dag in de Sprokkelmaand ons door een codetelegram mededeeling deed van aldaar heersche zand- en stofstormen. Was dat geen vergissing? Maar neen, de volgende uren en de volgende dagen bevestigden de juistheid van het bericht.

Een Noordoostelijke tot Oostelijke storm voerde vooral naar het gebied van den Hondsrug enorme hoeveelheden zand en stof aan. Zoo dicht was deze zandstorm, dat het zicht soms nauwelijks eenige meters bedroeg. De hoofdobservator te Eelde verzamelde een hoeveelheid stof, dat ter onderzoek werd opgezonden naar het Rijkslandbouwkundig Proefstation te Groningen. De uitslag van deze analyse is ons nog niet bekend. Het komt ons waarschijnlijk voor dat dit zand of uit West Duitschland of uit Oost Groningen zelf afkomstig was.

De lange wintersche droogteperiode heeft natuurlijk den grond doen uitdrogen en door het ontbreken van vegetatie werden de voorwaarden geschapen tot het omhoog voeren van de fijne aard-deeltjes. De voortzweepende wind deed de rest. De secretaris van de Groningsche Commissie voor Natuur- en Landschapsbescherming vestigt in verband met deze verstuivingen terecht de aandacht op de fatale gevolgen van het kapen en slechten van houtwallen.

PERSONALIA.

**Ir C. STAF BENOEMD TOT DIRECTEUR-GENERAAL
VAN DEN LANDBOUW.**

Bij Koninklijk Besluit van 21 Februari 1947 is, op voordracht van den Minister van Landbouw, Visserij en Voedselvoorziening, Ir C. Staf, die onlangs ontslag heeft gevraagd als president-directeur van de Nederlandsche Heidemaatschappij, benoemd tot Directeur-Generaal van den Landbouw, met ingang van 1 Mei 1947.

Ir Cornelis Staf werd 23 April 1905 te Ede geboren. Na de H.B.S. te hebben doorlopen, studeerde hij aan de Landbouwhoogeschool te Wageningen, Afdeling Boschbouw, waar hij in 1928 zijn ingenieursdiploma behaalde. Na vervulling van zijn militairen dienstplicht, trad Ir Staf in dienst van de Ned. Heide Maatschappij, waar hij alle rangen doorliep. Intusschen voltooide hij zijn technische opleiding o.a. als assistent van Prof. Zunker te Breslau. Ook maakte Ir Staf verschillende studie-reizen, werkte geruimen tijd in Zwitserland en stelde de plannen op voor het vliegveld Lissabon. In 1934 werd hij benoemd tot inspecteur en in 1938 tot adjunct-directeur van de Nederlandsche Heide Maatschappij, in April 1940 tot directeur.

In het najaar van 1939, toen de oorlogsdreiging boven ons land hing, werd Ir Staf tevens directeur van het Bureau Ontruiming, dat belast werd met de voorbereiding tot den afvoer van vee en landbouwproducten in de inundatiegebieden en met de uitvoering dier maatregelen in de oorlogsdagen. Uit dezen hoofde werd hij ook belast met het herstel en later met de afdoening van de bezettingsschade als directeur van de Stichting Landelijke Bezettingsschaden. Als gevolg van de moeilijkheden van de voedselvoorziening, moest nauwe samenwerking worden onderhouden met het Ministerie. Daaruit en tevens om praktische redenen vloeide ook weer voort, dat een Bureau Aardappelverbouw werd ingesteld, waarvan Ir Staf als directeur met de leiding werd belast. In verband met de gedurende de oorlogsjaren optredende arbeidsmoeilijkheden was het beter, dat het Ministerie van Landbouw zijn zaken op het gebied van arbeidskrachten in eigen hand hield, daar bij de normale arbeidsbemiddelingsorganen de belangstelling voor het buitenland grooter was. Daarom werd de functie van Gemachtigde voor den Oogst ingesteld, waartoe Ir Staf als zoodanig werd benoemd.

Na de bevrijding werd Ir Staf belast met het landbouwherstel en in 1945 benoemd tot Directeur-Generaal van Grondgebruik en Landbouwherstel. In 1946 werd hij tenslotte waarnemend Directeur-Generaal van den Landbouw en daarna belast met de leiding van het Directoraat-Generaal van den Landbouw. Thans is de benoeming tot Directeur-Generaal van den Landbouw in vasten dienst gevolgd.

Referaten.

RUBRIEK 3. Houtteelt (waaronder biologie der houtgewassen, systematiek en zaadteelt).

Propriétaires forestiers, recoltions nos graines pour nous et pour nos pépiniéristes. Bull. S. C. F. Belg. 1, 1—7, 1947.

Het redactionele artikel bevat een krachtigen oproep aan de boscheigenaren om boomzaden te verzamelen. Het winnen van zaad is niet slechts een noodzakelijkheid, het is een plicht geworden. Door zaad te verzamelen werkt men mede aan den wederopbouw van het land; het is een vaderlandsche zaak.

Aan het artikel is een zeer bruikbare lijst toegevoegd over oogsttijden, wijze van bewaren, gewicht, kiemkracht e.d. van verschillende zaden. A. S.

The cultivation of the cricketbatwillow. Recensie Bull. 7, Forestry commission. E. Badooux. Schweiz z. f. F. (J. F. Suisse) 2, 85—86, 1947.

De cricketbats moeten licht, veerkrachtig, duurzaam, helder van kleur en satijnachtig van glans zijn en recht van vezel. Deze eigenschappen vindt men bijeen in het spint van *Salix alba* var. *coerulea*.

De cultuur van deze wilg vindt vooral plaats in het zuidoostelijk deel van Engeland en is daar van groote beteekenis geworden. Stammen van 40—45 cm diameter brengen £ 4—10 op, terwijl andere wilgen, die voor den aanmaak van bats geschikt zijn, geen aftrek vinden of voor zeer lage prijzen van de hand worden gedaan. De wilgenkwekers van Essex en de omliggende graafschappen gaven den wensch te kennen van de teelt van *S. alba* var. *coerulea* nauwkeurig op de hoogte te worden gesteld; hieraan heeft bulletin 17 zijn ontstaan te danken.

Als grondsoort wordt aangegeven losse, doorlatende en vruchtbare leemgrond in de nabijheid van stroomend water; de wilg is zeer afkeerig van niet voldoende droog gelegde gronden. Hij is matig gevoelig voor vorst, lijdt door droogte en moet beschut staan voor den wind. Wilde planten die geschiktheid van den grond verraden zijn hondsdraf (*Glechoma*), brandnetel, pinksterbloem (*Cardamine*), wilgenroosje (*Epilobium hirsutum*) enz.

Uitplanting van stekken van 3 m zonder wortel (unrooted sets) of met in de kwekerij gevormde wortels (rooted plants). Beide methoden hebben hun voor en hun tegen. Het uitplanten vindt plaats na Jan./Febr. en wel op grooten afstand, zoodat later de kruinen elkaar niet raken (9—12 m). Goede bats worden door de onderste 2.5 m van den stam geleverd. Dit deel moet van den beginne al vrij gehouden worden van takken en waterloten. de K.

RUBRIEK 4. Boschbescherming (waaronder natuurbescherming en jacht).

La crise du pin laricio de Corse en Belgique. M. Boudru. Bull. S. C. F. Belg. 2, 49—94, 1947.

In 1939 heeft Poskin van den Corsicaanschen den gezegd, dat hij zich goed heeft gedragen tegen de aanvallen van insecten en zwammen. Maar hij heeft daarbij de vraag gesteld, of dit altijd zoo zou blijven. In België is de Corsicaansche den niet in zijn natuurlijk verbreidingsgebied. Het feit, dat hij betrekkelijk weinig is aangeplant en dat beplante oppervlakten telkens maar klein zijn, behoedt deze houtsoort in zekere mate voor ziekten. En Poskin eindigt met de opmerking, dat voorzichtigheid geboden is.

Eenige jaren zijn verstreken en de Belgische boschbouwers nemen ziekten waar. Daarbij zijn de voorspellingen van de Nederlandsche bureu niet moed gevend, vooral niet die van Voorbeytel Cannenburg.

Enkele zwamziekten zijn in België opgemerkt en hebben zich plaatselijk uitgebreid, zoodat de vraag rijst of wij hier aan het begin staan van den ondergang van den Corsicaanschen den in dit land.

Als vijand van den Corsicaanschen den is in de eerste plaats de zwam *Dasyscypha calyformis* (Wild.) Rehm. waargenomen, vooral in het bosch Raevens in de buurt van Turnhout. Deze zwam is vrij gewoon in België en wordt gevonden op spar en zilverden. In het arboretum van Groenendael vindt men ook aantastingen op *Abies concolor*, *lasiocarpa*, *Veitchii*, *firma* en *pinsapo*. Ook komt de zwam voor op *Pinus Banksiana*, *silvestris* en *nigra* var. *austriaca*.

In het bosch van Raevens heeft de genoemde zwam aanzienlijke schade aangericht aan 12- tot 15-jarige opstanden van den Corsicaanschen den. Jongere opstanden schijnen ongevoelig te zijn en de oudere bosschen worden zelden aangetast.

Als tweede zwam heeft men in België *Crumenula pinicola* (Rebent.) Karst. opgemerkt en wel in de omgeving van Hasselt. De naalden worden geel, daarna bruin en vallen tenslotte af. De aantasting treedt vooral op aan beplantingen van 12 tot 16 jaar. De jongere bebossingen schijnen geen last te hebben en ook de oudere opstanden boven 25 jaar loopen vrij. Toch staan de waarnemingen in België nog niet toe vaste gevolgtrekkingen te maken.

In de omgeving van Beeringen komt ook de zwam *Crumenula abietina* Lagerberg voor. Beplantingen jonger dan 10 jaar worden aangetast en op een enkele plaats ook bosch van 15 tot 20 jaar. De naalden worden geel en daarna roodachtig. De zwam wordt trouwens op vrijwel alle naaldhoutsoorten in België aangetroffen. De schade is over het algemeen gering; de oudere opstanden schijnen ongevoelig te zijn.

In ons klimaat heeft de Corsicaansche den te lijden van zware vorstjaren. Het cambium sterft dan gedeeltelijk af. Bij een opeenvolging van strenge winters vermeerderd het aantal verwondingen en het herstel wordt steeds langzamer. De stammen worden dan gemakkelijk door zwammen aangetast. Het meeste zaad van Corsicaanschen den is rechtstreeks uit Corsica gekomen. Deze houtsoort komt daar weliswaar in de bergen voor, maar het is waarschijnlijk, dat het hoogteverschil niet opweegt tegen het verschil in breedte tusschen België en Corsica.

Verschillende boscheigenaren zijn bevreesd verder nog den Corsicaanschen den aan te planten, doch vermoedelijk is deze vrees niet geheel gerechtvaardigd en moet men eenig geduld hebben. Het is wenschelijk de voorzichtigheid in acht te nemen, doch de schaden zijn niet van dien omvang, dat aanplant geheel moet worden stopgezet. Ook verdient het aanbeveling grotere oppervlakten niet geheel met Corsicaanschen den te beplanten, doch deze houtsoort te mengen met loofhout. A. S.

RUBRIEK 6. Boschuishoudkunde (waaronder arbeid, beheer, handel, recht en wetgeving).

Die Waldwirtschaft in ihren Beziehungen zur bergbäuerlichen Landwirtschaft. Forstingenieur A. Kuster. Schweiz z. f. F. (J. F. Suisse) 12. 541—548, 1946.

In het vlakke land en in de „Vor Alpen" zijn de boeren vaak bezitters van bosschen: in het hooggebergte is dit echter niet het geval. In de cantons Wallis, Uri, Graubündenland, echte berggecants, is slechts 6—9% van het bosch particulier bezit en een zeer klein gedeelte hiervan behoort aan de boeren en dan zijn het nog vaak perceelen van minder dan een hectare.

Een rationeel boschbezit is hier niet mogelijk; de eigenaren halen er wat brandhout af en soms een stam voor een dringende noodige herstelling van huis of stal. De boer uit het hooggebergte is dus, zoowel wat het benodigde hout betreft, als ook wat zijn bijverdienste aangaat, op de gemeentelijke en cantonale bosschen aangewezen.

Het bosch in het hooggebergte is voor het overgrote deel eigendom van de gemeenschap, dus van het meerendeel der inwoners tezamen, en vooral de boer heeft hier voordeel van, meer dan bijvoorbeeld de industriearbeider. Zelf in zijn behoefte aan hout voorzien, kan hij thans door de vele wettelijke voorschriften en verordeningen niet meer, maar wel heeft hij een bevoorrechte plaats voorzoover hij tegen sterk verminderde prijzen aan hout voor zijn bedrijf kan komen. Werd vroeger bij de verdeling van het hout veel verspild, tegenwoordig is dat anders. In Pochiavo (Graubünden) krijgt een boerengzin elk jaar tegen verminderden prijs 4 m³ brandhout uit het gemeenschappelijk bosch en bij den bouw van zijn eigen huis 70 m³ hout, benevens de noodige sortimenten voor herstelling van huis en stal.

Lang niet overal in het gebergte geschieden winning, verwerking en vervoer van het hout op rationeele wijze. Het ontbreekt er aan goede gereedschappen en goed ingerichte houtzagerijen, deze laatsten worden als regel door kleine bergbeken in beweging gebracht en vaak ook moeten bijl en handzaag het werk doen.

Een andere, in bepaalde omstandigheden minstens even gewichte gebruikswijze van

het bergbosch, is het veeweiden; de groote zorg van elken boschwachter. Het is een diep ingeworteld gebruik in het boerenbedrijf in het gebergte en dit is wel te begrijpen. Sedert de vestiging van een landbouwende bevolking in het gebergte is het bosch zoo goed als de niet beboschte, met wilde grassen begroeiende grond voor weide gebruikt. Ook thans nog staan de niet omheinde bergbosschen min of meer open voor het veeweiden, voor zoover ze niet volgens de wet tot banbosch zijn verklaard. En zoolang er voor het landbouwbedrijf in de bergen geen andere mogelijkheden geschapen worden, zal dit zoo moeten blijven, hoe verderfelijik het voor de bosschen ook is. De boer heeft nu eenmaal voedsel noodig voor zijn vee en het grasland in het dal kan hierin niet alleen voorzien.

Door scherpe afscheiding van bosschen en weidegronden kan hierin verbetering komen. Wij verwijzen hiervoor naar de artikelen van J a n e b t (in No. 4, jaargang 1943) en B a v i e r (in No. 7/8 jaargang 1945). Daarvoor is welwillende samenwerking noodig van bosch- en landbouwer, beide dragers van de Zwitsersche oerproductie, die er beide belang bij hebben. De nadeelen van het veeweiden voor het bosch zijn algemeen bekend. Voor den landbouwer is de veeweide een slechte en spaarzame voeding met grassen die dikwijls moeilijk te bereiken zijn en slechts hier en daar worden aangetroffen, een onrationeele voeding dus, die geen gunstige uitwerking heeft op de kwaliteit van het vee en op de melkopbrengst. De veeweiden in de bosschen moeten door beter gelegen en meer opbrengend grasland worden vervangen. Samenwerking, overleg en goede wil moeten aan het wantrouwen tusschen bosch- en landbouwer een einde maken.

Ook de strooisel winning is een steen des aanstoets. Voor het bosch in de dalen is het niet toelaatbaar, dat het strooisel door den boer naar boven, naar de Alpenweide en naar de Samhütte wordt gesleept. Maar de boer kan er niet buiten en, waar geld en goede wegen ontbreken, kan men het hem niet kwalijk nemen dat hij er geen afstand van doet.

De boer in de Alpen heeft een hard bestaan: *Eind April*, wanneer de weide in het dal gezuiverd en de akker gereed gemaakt en bezaaid is, verlaat hij zijn dalwoning en brengt het vee in den 1400—1500 m hoger gelegen „Maiensäsz“, waar de koeien het van vorig jaar overgebleven hooi opeten, waarna zij het bosch in gaan.

Begin Juni keert de familie voor korten tijd voor de hooioogst weer naar het dal terug, maar maakt tevens een begin met hooien in de „Maiensäsz“.

Begin Juli als het hooi binnen is en de weide in het dal afgegrast, trekt het heele boerengezin met het vee naar hun hoogste verblijf, de „Alp“, waar men zeer primitief behuist is. Daar begint dan een kleine hooioogst op meer dan 2000 m hoogte. Terwijl het vee nog door de „Alp“ en de schrale weidegronden dwaald moet de boer weer naar het dal om de rogge te maaien. Daarna moet hij naar de „Maiensäsz“ want daar is bij de weide ook een klein akkertje.

Eind September verlaat het vee de „Alp“ en wordt naar de „Maiensäsz“ gebracht. In het dal wordt voor de derde keer het gras gemaaid en worden de aardappels geroid.

In October gaat een deel van de familie naar de „Maiensäsz“ om er vaak tot eind *December* met het vee te blijven. Als er sneeuw valt wordt het met hooi gevoed.

Van eind December tot eind April, dus gedurende 4 maanden, woont het heele gezin in de boerderij in het dal. Tijdens den winter wordt het overgebleven hooi van de „Alp“ naar het dal gebracht en daar opgevoerd. Hiervoor moet het bosch op 2000—2200 m hoogte honderde dunne slieten leveren, waarmede de boer zijn hooi naar beneden sleept. Dit stelt hooge eischen aan het jonge bosch.

De boer in de Alpen heeft, zooals men ziet, een zwaar bestaan en moet nog als boscharbeider bijverdienen met kappen, opwerken en naar beneden brengen van hout en met het aanleggen van boschwegen. Het werk is dikwijls ver van huis. En hij schuwt de primitieve huisvesting noch het levensgevaar, dat met het werk in de besneeuwde bergen samengaat. Hij verdient daarmee 200, 500 of 1000 franken die hij hard noodig heeft.

Het bosch maakt het den boer mogelijk de Alpen te bewonen.

de K.